

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Γνωρίζοντας πώς δέν «κομίζω γλαύκας εις Αθήνας», επιχειρώ τήν έκδοση του παρόντος πονήματος, μέ σκοπό νά βοηθήσω τούς συναδέλφους ιεροψάλτες στό σπουδαίο καί θεάρεστο ἔργο πού ἐπιτελοῦν, νά προσφέρω ἀγάπη καί κατάρτιση στούς νῦν σπουδαστές καί αυριανούς συναδέλφους καί τέλος νά συμβάλλω στήν εὐταξία τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ὑπαρξης μιᾶς ὁλοκληρωμένης ἐκδοσης, πού θά περιλαμβάνει ὅλα τά Αὐτόμελα-Προλόγους σέ σύντομο καί ἀργό εἰσμολογικό μέλος καί μάλιστα καταγραμμένα σέ ψηφιακό δίσκο, εἶναι μεγάλη. Υπάρχουν ἀντίστοιχες ἐκδόσεις. Ὡστόσο, θέλω νά πιστεῦω πώς στήν παρούσα ἐκδοση, καταγράφοντας ὅλους τούς γνωστούς Προλόγους προσθέτοντας ἀφενός τά κοινά ἀπολυτικά τῶν Ἁγίων καί τά Ἀργά πανηγυρικά Ἀπολυτικά καί ἀφετέρου τόν ψηφιακό δίσκο, πλησιάζουμε τό ἐπιθυμητό καί ἀναγκαῖο.

Οἱ Πρόλογοι καί τό Ἀναστασιματάριο ἀποτελοῦν τήν ἀρχική καί ἀπαραίτητη γνώση γιά νά ἀντεπεξεέλθει ὁ ιεροψάλτης μέ ἀξιοπρέπεια, στίς πολλαπλές ὑποχρεώσεις του.

Μέ τόν ὄρο Προσόμοια ἐννοοῦμε τόν ὕμνο ἐκεῖνο ὁ ὁποῖος ψάλλεται ἀκριβῶς μέ τή μουσική κάποιου ἄλλου προτύπου ὕμνου (προσομοιάζει σ' αὐτόν) τόν ὁποῖο ὀνομάζουμε Πρόλογο, ἐπειδή προλέγεται τοῦ Προσομοίου. Δηλ. ἐπάνω ἀπό τό κείμενο τοῦ προσομοίου ἀναγράφεται Ἦχος Α' «Πανεύφημοι μάρτυρες». Ψάλλουμε ἔτσι τό προσόμοιο πού ἀκολουθεῖ, κατά τήν μελωδία τοῦ «Πανεύφημοι μάρτυρες». Ἡ μουσική τῶν Προλόγων εἶναι δική τους ἀποκλειστικά, γι' αὐτό ὀνομάζονται ἐκτός ἀπό Πρόλογοι καί «Αὐτόμελα». Αὐτόμελα ὑπάρχουν πάρα πολλά καί ὑπάγονται στά «Ἰδιόμελα». Τά Αὐτόμελα εἶναι μιᾶ ξεχωριστή κατηγορία Ἰδιομελῶν πού «δανείζουν» τή μουσική τους σέ

άλλους ύμνους (Προσόμοια) ενώ τα Ίδιόμελα κρατούν θά λέγαμε τή μουσική τους γιά δική τους χρήση.

Η εποχή μας, εποχή τής πληροφορικής, τού έπιφανειακού, τής κερδοσκοπίας, τού άπαραδέκτα βιαστικού, όπου ό προφορικός λόγος έχει χάσει τό κελάδημά του, δέν άφησε άνεπηρέαστη και τή μουσική μας. Υπάρχει λόγος άτελείωτος γιά τά μουσικά δρώμενα, έρευνητικές προσπάθειες, μουσικολογικές απόψεις και τόσα άλλα σπουδαία πράγματα, αλλά ταυτόχρονα υπάρχει ένδεια μάχιμων ιεροψαλτών. Υπάρχει λόγος γιά τή μουσική ως ύψηλή τέχνη αλλά όχι ύψηλή τέχνη μουσικής. Έχει διαταραχθεί ή άκουστική αίσθητική μας από «ψάλτσα» πού ντύνονται τήν έγκυρότητα τής έπιστήμης και από αυθαίρετες προσωπικές μουσικές έρμηνείες, πού σέ οδηγούν εκτός εκκλησιαστικού χώρου. Βομβαρδιζόμαστε από ύμνους τής Μεγάλης Έβδομάδας, πού ψάλλουν τραγουδιστές και θεατράνθρωποι στα κανάλια, με ύφος τής «πιάτσας» και ήθος τής παρέας κι έμεις παρακολουθούμε όλα αυτά, άνήμποροι νά άντιδράσουμε και νά εκφράσουμε τήν άποψη τού μάχιμου ψάλτη, γιατί όλες οί πόρτες είναι κλειστές. Έτσι «ξύνουμε τήν ψώρα μας» όπως λέει ό σοφός λαός μας, αυτοπροσδιοριζόμενοι αυτάρεσκα ως «παραδοσιακοί», Λές και μās τό ζήτησε κάποιος, Λές και δέν μās άκούνε τί λέμε, Λές και αυτό είναι τό ζητούμενο. Όμως έξω από τίτλους και κομπορημοσύνες, λάθη και παραλήψεις, στόχος μας είναι και παραμένει ένας. Η διακονία τού ιεροψάλτη, ως συνειδητή πράξη, άπέναντι στον πιστό πού δρασκελίζει τό κατώφλι τής Εκκλησίας και μπαίνει μέσα γιά νά γαληνέψει ή ψυχή του με φόβο Θεού. Αυτόν τόν φόβο τού Θεού και τή διακονία στό χρηστεπάννυμο πλήρωμα, προσπαθώ νά «νοικοκυρέψω» μουσικά, με τούτο τό πόνημα, τό όποιο :

1) Απευθύνεται στους λεγόμενους «έμπειρικούς» ιεροψάλτες, πού είναι οί στυλοβάτες των ακολουθιών τής Ορθόδοξης Λατρείας, άκροβολισμένοι σέ όλα τά άπομακρυσμένα χωριά τής έλληνικής υπαίθρου και σέ όλη τήν όμογένεια. Άβοήθητοι, χωρίς ύποστήριξη, ξεχασμένοι άπ' όλους έμās, πού έρίζουμε μεταξύ μας γιά ένα θησαυρό πού δέν είναι δικός μας και θά έπρεπε νά τόν ύπηρετούμε με σεβασμό. Σκοπός και στόχος τής μουσικής μελέτης, είναι τό «τρανό, τό μέγα» έργο τού ιεροψάλτη πού εκδηλώνεται στό αναλόγιο, με στήριγμα τή γνώση και τήν πίστη.

Η συμπαθειά μου και ή συναδελφική αγάπη μου γι' αυτούς τούς ιεροψάλτες είναι δεδομένη, είναι χιλιοειπωμένη μέσα από τίς έκπομπές μου στό ραδιόφωνο τής Εκκλησίας τής Ελλάδος. Ηρθε ή στιγμή λοιπόν, νά κάνω κάτι γι' αυτούς.

2) Αφορά τούς δασκάλους και τούς σπουδαστές τής Βυζ. Μουσικής. Στους μέν δασκάλους προσφέρεται ως ένα χρησιμο εργαλείο, στους δέ σπουδαστές ως μιά άνάσα ανάμεσα στις βαρετές άσκήσεις παραλλαγής. Αύτές οί άνάσες, ωστόσο, είναι τόσο άπαραίτητες γιά νά συνεχίσουν τά μαθήματα με νέες δυνάμεις, όσο άπαραίτητο είναι στον κολυμβητή νά βγάλει τό κεφάλι άπ' τό νερό και νά αναπνεύσει.

Η έμβόλιμη διδασκαλία των «Προλόγων» κατά τή διάρκεια των πολυετών μαθημάτων, άνακουφίζει και άπελευθερώνει τό σπουδαστή, προσφέροντάς του ταυτόχρονα χρησιμη ψαλτική γνώση.

3) Απευθύνεται στους καταρτισμένους συναδέλφους ιεροψάλτες οι οποίοι κυρίως στα άργα μαθήματα, βρίσκουν τρόπο να λαμπρύνουν τις ιερές πανηγύρεις των Ναών τους και να δώσουν κάτι διαφορετικό και μεγαλόπρεπο. Δεν κατέγραψα ήχητικά τα άργα μαθήματα, διότι αν και εφόσον θέλει κανείς να τα χρησιμοποιήσει, πρέπει να αντικαταστήσει την ύμνολογία του προσομοίου της πανηγύρεως, στην ήδη καταγεγραμμένη μελωδική γραμμή του Προλόγου. Και τέλος:

4) Θεωρώ τό πόνημα τούτο χρήσιμο για τους ιερείς, οι οποίοι, εκτός από τό πνευματικό έργο που έπιτελούν στην ένορία τους, έχουν και την υποχρέωση να ψάλλουν σωστά. Χαρακτηριστικά αναφέρομαι στα Κοντάκια και τά Απολυτικά, αλλά και όλα τα προσόμοια τά όποια περιλαμβάνονται κυρίως στα Μηναία. Ας μή λησμονούμε πως αρκετοί ιεροψάλτες ξεκίνησαν τή μαθητεία τους στή Βύζ. Μουσική παροτρυνόμενοι από ιερείς. Άρα ως πρώτοι δάσκαλοι, εκτός από τό τυπικό τής Εκκλησίας, που γνωρίζουν άριστα, πρέπει να γίνουν τό ζωντανό παράδειγμα και στην εκμάθηση των προσομοίων και τής εκκλησιαστικής μουσικής γενικότερα.

Η καινοτομία στό πόνημα τούτο, είναι ή καταγραφή ίκανού άριθμού Απολυτικών σέ άργό είρμολογικό μέλος. Άρκετά από αυτά υπάρχουν διάσπαρτα σέ παλαιότερες εκδόσεις, κυρίως όμως αποτελούν προσωπικές μελοποιήσεις κατάλληλες για ιερές πανηγύρεις.

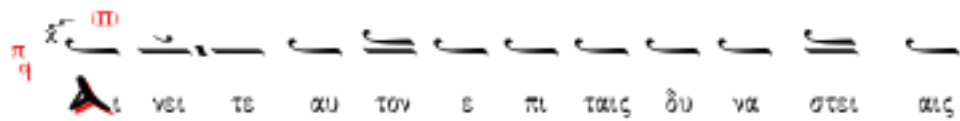
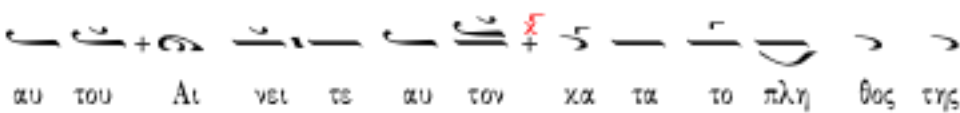

Έχοντας την πεποίθηση ότι μέ τό πόνημα τούτο, που είναι τό πρώτο μου, βοηθώ τους ιεροψάλτες και την Έκκλησία, ζητώ την έπιείκειά σας για τυχόν λάθη και παραλείψεις, εύχομαι δέ ό Τριαδικός Θεός να μάς δίνει δύναμη να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τό καλύτερο.

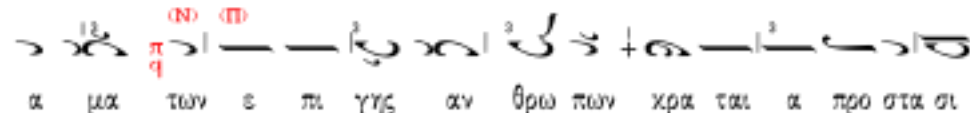
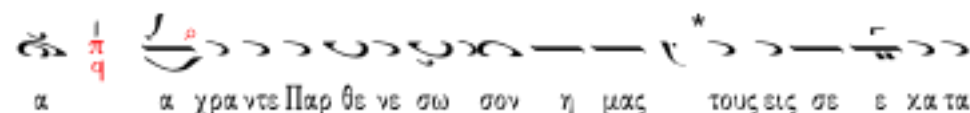
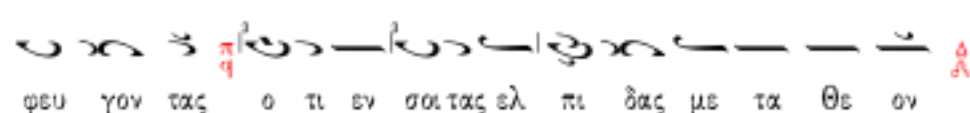
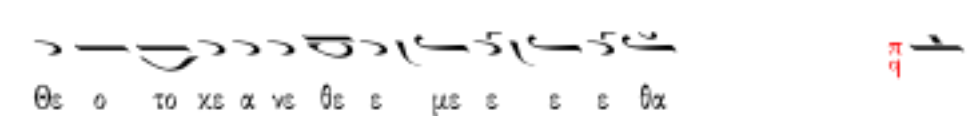
Αθήνα 22 Αύγουστου 2010
Γιώργος Έπαμ. Χατζηχρόνογλου
Άρχων Ύμνωδός τής Μ.τ.Χ.Ε.

ΠΡΟΛΟΓΟΙ
ΣΥΝΤΟΜΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΛΟΣ

ΗΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Ἦχος 4̣ Πα̇

 Αἰ νει τε αὐ τὸν ε πι ταις δυ να στει αις

 αὐ του Αἰ νει τε αὐ τὸν κα τα το πλη θος της

 με γα λω συ νης αὐ του

 των ου ρα νι ων ταγ μα α των το α γαλ λι ι

 α μα των ε πι γης αν θρω πων κρα ται α προ στα σι

 α α χραντε Παρ θε νε σω σον η μας τους εις σε ε κα τα

 φευ γον τας ο τι εν σοι τας ελ πι δας με τα θε ον

 θε ο το κε α νε θε ε με ε ε ε θα

 τους εις σε ε ε κα τα φευ γον τας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΙΑ

Ἦχος Α΄

1. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
2. Πανεύφημοι μάρτυρες
3. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
4. Νεφέλην σέ φωτός

Ἦχος Β΄

5. Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ
6. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου
7. Ποίοις εὐφημιῶν στέμασιν

Ἦχος Γ΄

8. Μεγάλη τῶν μαρτύρων
9. Σταυροφανᾶς Μωυσῆς
10. Ἐσπερινόν ὕμνον

Ἦχος Δ΄

11. Ὡς γενναίον ἐν μάρτυσι
12. Ἐδάκας σημείωσιν
13. Ὁ ἐξ ὑψίστου
14. Ἦθελον δάκρυσιν

Ἦχος πλάγιος τοῦ Α΄

15. Χαίροις ἀσκητικῶν
16. Κύριε ἀμαρτάνων

Ἦχος πλάγιος τοῦ Β΄

17. Ὅλην ἀποθέμενοι
18. Ἡ ἀπεγνωσμένη
19. Αἱ ἀγγελικαί
20. Μετάνοιαν οὐ κέκτημαι
21. Τριήμερος ἀνέστης
22. Ἐκ γαστροῦ ἐτέχθης
23. Ἀρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν

Ἦχος Βαρύς

24. Οὐκέτι κωλυόμεθα

Ἦχος πλάγιος τοῦ Δ΄

25. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
26. Τί ἡμᾶς καλέσωμεν
27. Οἱ μάρτυρές σου Κύριε
28. Ὁ ἐν Ἐδέμ παράδεισος
29. Κύριε εἰ καί κριτηρίω

ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ

30. Τόν τάφον σου Σωτήρ
31. Γυναῖκες πρὸς τό μνήμα
32. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ
33. Τὴν ὠραιότητα
34. Θείας πίστεως
35. Ταχύ προκατάλαβε
36. Κατεπλάγη Ἰωσήφ
37. Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
38. Ἐλπίς τοῦ κόσμου
39. Ὁ δι' ἐμὲ ἀνασχόμενος
40. Πρὸς φωτεινότερον
41. Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον
42. Τό προσταχθέν

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

43. Πάσχα ἱερόν
44. Δεῦτε ἀπὸ θεᾶς
45. Αἱ μυροφόροι γυναῖκες
46. Πάσχα τό τερπνόν

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ

47. Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν
48. Σαρκί ὑπνώσας ὡς θνητός
49. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε
50. Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε
51. Σταυρός ὁ φύλαξ
52. Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
53. Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ
54. Ὁ οὐρανόν τοῖς ἀστροῖς
55. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
56. Τόν νυμφώνα σου βλέπω
57. Τόν ληστήν αὐθημερόν

ΚΟΙΝΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΑΓΙΩΝ

58. Απόστολε Ἄγιε
59. Απόστολοι Ἄγιοι
60. Απόστολε Ἄγιε καὶ Εὐαγγελιστά
61. Ὁ μάρτυς σου Κύριε
62. Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ
63. Κανόνα πίστεως
64. Ἐν σοὶ πάτερ ἀκριβῶς
65. Τῆς ἐρήμου πολίτης
66. Ταῖς τῶν δακρῶν σου
67. Ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν
68. Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ
69. Τοῦ προφήτου σου

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α

Αγγελικαί δυνάμεις 117, **124**
Αθλοφόρε ἄγιε 159
Αἱ ἀγγελικαί 28, **56**
Αἱ μυροφόροι γυναῖκες 77
Ανελήφθης ἐν δόξῃ 167
Απόστολε Ἄγιε 127
Απόστολε Ἄγιε καί Εὐαγγελιστά
127, **136**
Απόστολοι Ἅγιοι 127
Απόστολοι ἐκ περάτων 98
Αρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν 30

Β

Βαβαί τῶν σῶν μυστηρίων 39
Βαρβάραν τήν ἁγίαν 142

Γ

Γυναῖκες ἀκουτίσθητε 95
Γυναῖκες πρός τό μνήμα 65

Δ

Δεῦτε ἀπό θεάς 76

Ε

Ἐδωκας σημείωσιν 23, **48**
Εἰ καί ἐν τάφῳ 110, 111
Εἰς πάσαν τήν γῆν 146
Ἐκ γαστροῦ ἐτέχθης 30, **55**
Ἐλπίς τοῦ κόσμου 71
Ἐν Ἰορδάνῃ 148
Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ 97
Ἐν σοί μητέρα ἀκριβῶς 132
Ἐν σοί πάτερ ἀκριβῶς 130
Ἐν τῇ γεννήσει 161

Ἐν τοῖς ρύθροις σήμερον 103
Ἐξ ὕψους κατήλθες 119, **126**
Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς 97
Ἐπεφάνη ὁ Σωτήρ 98
Ἐπεφάνης σήμερον 88, 103
Ἐργοις λάμπαντες 150
Ἐσφραγισμένου τοῦ μηνύματος 166
Ἐπί τοῦ ὄρους μετεμορφώθης 105
Ἐσπερινόν ὕμνον 22
Εὐλογητός εἰ Χριστέ 168
Εὐφραινέσθω τά οὐράνια 115, **121**

Η

Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ 128
Ἡ ἀπεγνωσμένη 27, 57
Ἡ γέννησίς σου Θεοτόκε 135
Ἡ γέννησίς σου Χριστέ 145
Ἡθέλον δάκρυσιν 24
Ἡ πάντων χαρά 109
Ἡ Παρθένος σήμερον **84**, 103
Ἡ Παρθένος σήμερον (προεόρτιον)
102

Θ

Θείας πίστεως 67, 83

Ι

Ἰωακείμ καί Ἄννα 100

Κ

Καί τρόπων μέτοχος 130
Κανόνα πίστεως 129, **143**
Κατέλυσας τῷ Σταυρῷ σου 118, **125**
Κατεπλάγη Ἰωσήφ (κάθισμα) 68, **85**

Κύριε ἁμαρτάνων 26
Κύριε εἰ καὶ κριτηρίω 35, 61

Μ

Μέγα καύχημα 164
Μεγάλη τῶν μαρτύρων 20
Μέγαν εὐρατο 137
Μετάνοιαν οὐ κέκτημαι 29, 56
Μετά τῶν ἁγίων 109
Μετεμορφώθης 160
Μνήμη δικαίου 162
Μορφὴν ἀναλλοιώτως 147

Ν

Νεφέλην σέ φωτός 17, 41

Ο

Ὁ δι' ἐμέ ἀνασχόμενος 71, 91
Ὁ ἐν Ἐδέμ παράδεισος 34, 62
Ὁ ἐξ ὑψίστου 23, 49
Ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν 132
Ὁ ἔνσαρκος ἄγγελος 157
Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ 66, 81
Ὁἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ 18, 43
Οἱ μάρτυρές σου Κύριε 34
Οἱ τῶν Αποστόλων 157
Ὁ καθαρώτατος ναός 102
Ὅλην ἀποθέμενοι 26, 54
Ὁ μάρτυς σου Κύριε 128
Ὁ μήτραν παρθενικὴν 104
Ὁ ναός σου Θεοτόκε 165
Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἀστροῖς 98
Ὁ ποιμενικός ἀυλός 151
Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ 133
Ὅσιε πάτερ 52
Ὅταν ἔλθῃς ὁ Θεός 107
Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου 18, 43
Ὅτε καταβάς 112
Ὅτε κατήλθες 114, 121
Ὅσκέτι κωλυόμεθα 31, 59
Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ 87, 101

Π

Πανεύφημοι μάρτυρες 16, 37
Πάσχα ἱερὸν 75

Πάσχα τό τερπνόν 78
Ποίοις εὐφημιῶν στέμασιν 19, 44
Ποίοις πνευματικοῖς 46
Ποίοις ὕμνωδιῶν 45
Προστασία τῶν Χριστιανῶν 106
Πυρός φωτεινότερον 72, 91

Σ

Σαρκί ὑπνώσας ὡς θνητός 95
Σήμερον τῆς εὐδοκίας 140
Σήμερον τῆς σωτηρίας 154
Σταυρός ὁ φύλαξ 96
Σταυροφανῶς Μωυσῆς 21
Στύλος γέγονας 150
Συλλιβρίας τὸν γόνον 139
Σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου 136

Τ

Τὰ ἄνω ζητῶν 100
Ταῖς τῶν δακρύων σου 132, 142
Ταχύ προκατάλαβε 68, 86
Τὴν ἐν πρεσβείαις 105
Τὴν σὴν δοξάζουσι 40
Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον 73, 92
Τὴν σπουδὴν σου τὴ κλήσει 158
Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν 70, 111
Τὴν ὠραιότητα 66, 82
Τῆς ἐρήμου πολίτης 131
Τῆς σοφίας ὁδηγέ 108
Τῆς Συνόδου τῆς πρώτης 144
Τὴ ὑπερμάχῳ 107
Τί ἡμᾶς καλέσωμεν 33, 60
Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν 94
Τὸν ζηλωτὴν Ἡλίαν 149
Τὸν ληστήν αὐθημερόν 99
Τὸν νυμφῶνα σου βλέπω 99
Τὸν συνάναρχον λόγον 69, 89, 116, 123
Τὸν τάφον σου Σωτῆρ 64, 80
Τό προσταχθέν 74
Τοῦ λίθου σφραγισθέντος 114, 120
Τοῦ προφήτου σου 134
Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον 156
Τό φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως 116, 122

Τριήμερος ανέστης 29, 57
Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ 110
Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε 96
Τῶν οὐρανίων στρατιῶν 138
Τῶν οὐρανίων ταγμάτων 15, 36

Υ

Υψοῦται Κύριον 94

Χ

Χαίρε κεχαριτωμένη 152
Χαίροις ἀσκητικῶν 25, 51
Χριστός ανέστη 165

Ω

Ὡς ἀπαρχῆς τῆς φύσεως 112
Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι 22, 48
Ὡς στόλος ἀκλόνητος 153
Ὡς τῶν Ἀποστόλων 141
Ὡς τῶν αἰχμαλώτων 155
Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
(ῆχος Α΄) 16, 38
Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
(ῆχος πλ. Δ΄) 32, 59